

Täysistunto

Torstai 24.11.2022 klo 16.01—19.20

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 270/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään se 30 minuuttia heti ensi alkuun. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Ohisalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.13 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat, esittelen teille seuraavaksi hallituksen esityksen liittyen luonnonsuojelulainsäädäntöön, jolla ajantasaistamme tiettyjen vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen kansallis- ja luonnonpuistojen ja muiden valtion luonnonsuojelualueiden perustamissäädöksiä. Muutettavia perustamissäädöksiä on yhteensä 21, ja ne koskevat 28:aa kansallispuistoa, kaikkia Suomen 19:ää luonnonpuistoa sekä 12:ta muuta lailla perustettua luonnonsuojelualuetta.

Arvoisa puhemies! Muutama huomio seuraavaksi siitä, miksi säästöjen päivitystä tehdään nyt näin lain tasolle. Esityksessä päivitettävät luonnonsuojelualueet on perustettu aikoinaan lailla, mutta niiden rauhoitussäännökset on annettu erillisissä asetuksissa. Nyt esiteltävän esityksen tarkoituksena on saattaa perustettujen vanhojen luonnonsuojelualueiden perustamissäännökset yhdenmukaisiksi uuden luonnonsuojelulain kanssa sekä saattaa alueita koskevat rauhoitussäännökset lain tasolle perustuslain edellyttämällä tavalla. Eduskunta on edellyttänyt kyseisten suojelualueiden lakien päivittämistä jo vuonna 2004 Pallas-Yllästunturin kansallispuistoa koskevan lakiesityksen käsittelyn yhteydessä. Perustuslakivaliokunta katsoi lakiesitystä koskevassa lausunnossaan, että on perustuslain 80 §:n kannalta ongelmallista, että kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitussäännökset on annettu asetustasolla. Perustuslain mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista tulee säätää lailla. Lakiesitystä koskeneessa eduskunnan vastauksessa todettiin, että valtioneuvoston on ryhdyttävä toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain vaatimuksia vastaavaksi.

Nyt tässä esityksessä päivitettävien suojelualueiden rauhoitussäännökset on annettu 80- ja 90-luvuilla annetuissa asetuksissa. Rauhoitussäännökset ovat sisällöltään joiltain osin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2022 vp

vanhentuneita. Tässä esityksessä rauhoitussäännökset päivitetäisiin nykypäivään, uuden eduskunnassa käsitellyssä olevan luonnonsuojelulain mukaisiksi.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana siitä, mikä nyt muuttuu nykytilaan verrattuna.

Rauhoitussäännökset nostetaan asetuksista lakitasolle viittaamalla uuden luonnonsuojelulain rauhoitussäännöksiin, ja vanhat asetukset kumotaan tarpeettomina. Alueiden nykyiset rauhoitussäännökset vastaavat jo pitkälti uuden luonnonsuojelulain säännöksiä, joten päivitys ei aiheuttaisi erityisen merkittäviä muutoksia rauhoitussäännöksiin. Esityksessä myös säilytettäisiin aluekohtaiset esimerkiksi metsästystä tai muita paikallisten asukkaiden oikeuksia koskevat erityissäännökset pääosin nykyisellään. Uuden luonnonsuojelulain mukaisten rauhoitussäännösten myötä esimerkiksi haitallisten vieraslajien poisto sekä vaaraa tai taloudellista vahinkoa aiheuttavien riistaeläinlajien yksilöiden poisto helpottuisivat vanhoilla suojelualueilla.

Uuden luonnonsuojelulain mukainen malminetsintäkielto laajenisi esityksessä koskemaan myös ennen vuotta 1996 perustettuja kansallis- ja luonnonpuistoja sekä kansallismaisemanakin tunnettua Punkaharjun luonnonsuojelualueita.

Lisäksi Mallan luonnonpuistoa koskeneesta poronhoitokiellosta luovuttaisiin esityksessä saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien edistämiseksi.

Esitys myös selkeyttäisi Metsähallituksen ja ympäristöministeriön välistä toimivallanjakoa. Jatkossa Metsähallitus myöntäisi kaikki vanhoja suojelualueita koskevat luvat rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen antama lakiesitys täydentää eduskunnan käsitellyssä olevaa esitystä uudeksi luonnonsuojelulaiksi. Esitys on luonteeltaan tekninen mutta tärkeä lisä ajantasaistamaan eräiden luonnonsuojelualueiden säädökset tähän päivään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Autto.

18.17 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan aina, kun tehdään muutoksia näihin... [Juha Mäenpää avaa mikrofoninsa, jolloin puhujan mikrofoni sulkeutuu — Juha Mäenpää: Sori!] — Saatte tämän anteeksi, edustaja Mäenpää. Ei käynyt suurta vahinkoa. — Niin, arvoisa puhemies, kun tosiaan tehdään muutoksia kansallispuistoja ja luonnonpuistoja ja muuten suojelualueita koskevaan lainsäädäntöön, niin aina on valtavan tärkeää, että turvataan ne oikeudet, jotka paikallisille ihmisille ja paikallisille elinkeinoille on luvattu siinä vaiheessa, kun näitä suojelupäätöksiä on alun perin tehty. Tässä kieltämättä Suomi ei ole aina kovin hyvin onnistunut, ja siksi aivan ymmärrettävästi meillä myös esiintyy tällaista kriittisyyttä uusia suojeluja kohtaan, niin kuin vaikka aikanaan, kun esimerkiksi puuhattiin Käsivarteen kansallispuistoa, voimakkaasti nähtiin. Tässä mielessä on todella tärkeää, että valiokunta nyt myös asiallisesti perehtyy siihen, että nämä paikallisten oikeudet tulevat tarkoin turvatuiksi tässä uudistuksessa. Toivottavasti myös ministeri sitten omaan ministeriöönsä välittää ne terveiset, että myös jatkossa pyritään toimimaan niin, että paikallisten oikeudet tulevat hyvin turvatuiksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

18.19 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! En ole millään tavalla perehtynyt tähän lakiin, mutta tuossa esittelypuheenvuorossa ministeri toi esille sen, että tällä oli vaikutuksia saamelaisten oikeuksiin alueella. Haluaisin kysyä, minkälaiset ne vaikutukset ovat. Ovat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2022 vp

ko ne oikeudenmukaiset saamelaisia kohtaan? Onko tämä riippuvainen jollakin kytköksellä siihen saamelaiskäräjälain etenemiseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja haluaako ministeri... — Olkaa hyvä.

18.19 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset kommenteista, huomioista ja kysymyksistä.

Tässä todella, kuten edustaja Autto toteaa, on tärkeää, että paikallisten ihmisten hyväksyvyys on suuri ja paikallisten ihmisten kanssa on keskusteltu näistä asioista. Tämän esityksen lähtökohtana todella on ollut se, että säädökset päivitetään lain tasolle lähes sellaisinaan. Hyvin pieniä muutoksia on. Esimerkkinä nostan nyt vaikkapa tällaisen, että Oulangan kansallispuistossa hirvenmetsästyksen alue laajenisi hieman. Siellä on joitain tällaisia muutoksia, ja niitä sitten varmasti valiokunnassa tullaan käymään läpi.

Saamelaisten oikeuksiin liittyen: Tämä ei liity saamelaiskäräjälakiin, se on oma kokonaisuutensa. Totta kai saamelaisten oikeuksilla ylipäätään on suuri arvonsa tässä yhteiskunnassa, ja valtion tehtävänä on saamelaisten oikeuksia edistää. Tämän lain yhteydessä — esimerkkinä — tullaan Mallan luonnonpuistossa sallimaan porojen laidunnus, ja aiemmin tätä ei ole siellä sallittu. Nykyisellään tosiaan tämä on ollut kiellettyä, mutta porot ovat silti siellä alueella kulkeneet. Porojen laidunnus sallitaan, mutta alueen poronlaiduntajien kanssa on ollut ymmärtääkseni oikein hyvä keskusteluyhteys, jossa on mietitty, kuinka laidunpaineen pienentämiselle voidaan sitten tarvittaessa etsiä yhdessä ratkaisuja. Tämä on muun muassa yksi keino, jolla tullaan saamelaisten elinkeinoa vastaan tässä kokonaisuudessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.